

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji pn. „Antitrust Private Enforcement: Lessons for Poland”, Warszawa, 30 maja 2023 roku

Dnia 30 maja 2023 r. odbyła się międzynarodowa konferencja pn. „Antitrust Private Enforcement: Lessons for Poland” współorganizowana przez Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych, Stowarzyszenie Prawa Konkurencji oraz kancelarię Bird & Bird. W wydarzeniu wzięli udział eksperci z Polski i z zagranicy, w tym m.in. dr Jan Szczodrowski (Służba Prawna Komisji Europejskiej), prof. Miguel Sousa Ferro (Uniwersytet Lizboński), prof. Jurgita Malinauskaite (Uniwersytet Brunela w Londynie), dr Jörg Witting (kancelaria Bird & Bird) oraz José Rivas (kancelaria Bird & Bird, redaktor naczelny „World Competition”). Poza przedstawicielami świata prawniczego w wydarzeniu wzięli udział także eksperci z zakresu ekonomii (dr Elżbieta Głowicka, E.CA Economics Berlin), informatyki śledczej (Jakub Kur, kancelaria Bird & Bird) oraz zewnętrznego finansowania sporów przez fundusze inwestycyjne (Weronika Rydzińska, LitFin Praga).

Celem wydarzenia było skonfrontowanie doświadczeń polskich i zagranicznych dotyczących dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wynikających z naruszenia art. 101 oraz 102 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a także podsumowanie pierwszych lat obowiązywania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/104/UE z dnia 26 listopada 2014 r. w sprawie niektórych przepisów regulujących dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z tytułu naruszenia prawa konkurencji państw członkowskich i Unii Europejskiej, objęte przepisami prawa krajowego (dalej: dyrektywa).

Konferencję otworzył mec. Sławomir Szepietowski (kancelaria Bird & Bird) oraz Adam Jasser (Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych).

Keynote speech wygłosił dr Jan Szczodrowski (Służba Prawna Komisji Europejskiej), który przedstawił unijny dorobek orzeczniczy dotyczący *private enforcement*. Kolejne pytania dotyczące *private enforcement* kierowane przez sądy krajowe powodują, że TSUE wypowiada się w coraz dalszych kwestiach dotyczących krajowego prawa cywilnego – zarówno procedur (m.in. jurysdykcja krajowa, zasądzenie kosztów, postępowanie dowodowe), jak i prawa materialnego (m.in. przedawnienie, osoba odpowiedzialna). Prelegent zwrócił szczególną uwagę na niedawno wydany wyrok w sprawie *Tráficos Manuel Ferrer*, w której TSUE wypowiedział się na temat zasad ponoszenia kosztów postępowania przez strony sporu przed sądem krajowym¹.

W panelu moderowanym przez prof. Agatę Jurkowską-Gomułkę (Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie) pierwszą prelekcję wygłosił prof. Miguel Sousa Ferro (Uniwersytet Lizboński), który przedstawił prawne zagadnienia dotyczące przedawnienia roszczeń odszkodowawczych oraz poruszył temat zasady efektywności w kontekście art. 10 dyrektywy. Poza wydanymi przez Trybunał Sprawiedliwości orzeczeniami prelegent zwrócił uwagę na dwie zawisłe na wokandzie luksemburskiej sprawy: *Heureka Group* (C-605/21) oraz *Crédit Lyonnais* (C-344/21). Prof. Sousa Ferro krytycznie wyraził

¹ Wyr. TSUE z dn. 16.02.2023 r. w sprawie C-312/21 – *Tráficos Manuel Ferrer*, EU:C:2023:99.

się o praktyce sądów polegającej na przyjmowaniu za początek biegu terminu przedawnienia zbytu wczesnego zdarzenia. Dotyczy to przede wszystkim sytuacji, gdy od decyzji organu ochrony konkurencji zostało złożone odwołanie – zasada domniemania niewinności obowiązująca do czasu uprawomocnienia się decyzji wyklucza możliwość przyjęcia, że poszkodowany ma wiedzę lub racjonalnie powinien mieć wiedzę o szkodzie lub osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Kolejną prelekcję wygłosiła prof. Jurgita Malinauskaite (Uniwersytet Brunela w Londynie), która przedstawiła doświadczenia państw bałtyckich i skonfrontowała je z orzecznictwem angielskim, szczególnie ze sprawami *Royal Mail przeciwko DAF Trucks*² oraz *BT Group PLC i in. przeciwko DAF Trucks*³. Na przykładzie sprawy *FlyLAL* prelegentka przedstawiła problemy, z jakimi mierzył się litewski wymiar sprawiedliwości przy rozstrzyganiu spraw *private enforcement*. Poza kwestiami dotyczącymi przedawnienia wyzwaniem dla powoda było wykazanie związku przyczynowego.

Następnie, mec. Candela Sotés (kancelaria Bird & Bird) przybliżyła dorobek judykatury hiszpańskiej będący skutkiem pozwów przeciwko uczestnikom kartelu producentów ciężarówek. Publiczność była pod wrażeniem danych statystycznych, z których wynikało, że praktyka dotyczyła ok. 400 tys. pojazdów w Hiszpanii, a w całym kraju wydanych zostało ponad 2 tys. wyroków w sprawach z powództw typu *follow-on* w związku z tym kartelem. Konsekwencją skokowego wzrostu liczby spraw rozpoznawanych w tej jurysdykcji są kolejne pytania prejudycjalne kierowane do TSUE przez sądy hiszpańskie. Wiele z rozstrzygnięć wydanych na skutek tych zapytań ma istotny wpływ na kształt systemu dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w całej UE. Dotyczy to m.in. takich kwestii, jak odpowiedzialność odszkodowawcza spółki zależnej (sprawa *Sumal*⁴), wpływ publikacji decyzji Komisji Europejskiej na bieg terminu przedawnienia (sprawa *Volvo/DAF*⁵), jurysdykcja krajowa (sprawa *RH v Volvo*⁶) czy zasady ponoszenia kosztów procesu (sprawa *Tráficos Manuel Ferrer*).

Dr Jörg Witting (kancelaria Bird & Bird) przedstawił problematykę dowodzenia wysokości szkody oraz złożoność argumentu *pass-on* na bardzo praktycznym przykładzie niemieckiego kartelu dostawców kawy, który miał charakter porozumienia horyzontalno-wertykalnego⁷. Przedsiębiorcy zaangażowani w kartel koordynowali ofertę cenową kawy, a następnie narzucali tę ofertę cenową sieci handlu detalicznego (uzgodnienie ceny odsprzedaży).

W dalszej części José Rivas (kancelaria Bird & Bird), na przykładzie hiszpańskiego porozumienia ubezpieczycieli dotyczącego dziesięcioletniego ubezpieczenia nieruchomości, przedstawił mechanizm tzw. *amicus brief* Komisji Europejskiej (art. 15 ust. 3 rozporządzenia 1/2003).

Kolejny panel moderował mec. Marcin Alberski z kancelarii Bird & Bird. Jako pierwsza w tym panelu wystąpiła dr Elżbieta Głowicka (E.CA Economics Berlin), która przedstawiła słuchaczom warsztat ekonomisty sporządzającego ekspertyzę na potrzeby powództwa o szkodę spowodowaną kartelem. Prelekcja skupiła się na omówieniu rodzajów danych, które są konieczne dla opracowania ekspertyzy na potrzeby sądowe lub prowadzenia negocjacji ugodowych. W dalszej kolejności adw. Weronika Rydzińska (LitFin Praga) opisała proces finansowania powództwa

² Sprawa 1284/5/7/18 (T): <https://www.catribunal.org.uk/cases/12845718-t-royal-mail-group-limited> (12.06.2023).

³ Sprawa 1290/5/7/18 (T): <https://www.catribunal.org.uk/cases/12905718-t-bt-group-plc-and-others> (12.06.2023).

⁴ Wyr. TSUE z dn. 6.10.2021 r. w sprawie C-882/19 – *Sumal S.L. przeciwko Mercedes Benz Trucks España S.L.*, EU:C:2021:800.

⁵ Wyr. TSUE z dn. 22.06.2022 r. w sprawie C-267/20 – *AB Volvo i DAF TRUCKS NV przeciwko RM*, EU:C:2022:494.

⁶ Wyr. TSUE z dn. 15.07.2021 r. w sprawie C-30/20 – *RH przeciwko AB Volvo i in.*, EU:C:2021:604.

⁷ Dec. Bundeskartellamt z dn. 18.12.2009, sprawa B11-18/08.

w sprawie *private enforcement*. Następnie adw. Szymon Gołębiowski oraz r.pr. dr Dominik Hincz (kancelaria Bird & Bird) zaprezentowali status spraw *private enforcement* w Polsce. Poza najczęściej podnoszonym zarzutem przedawnienia oraz instytucją zaważania do próby ugodowej prelegenci starali się zidentyfikować inne zagadnienia prawne, z którymi polskie sądy musiałyby się zmierzyć, rozstrzygając tego rodzaju sprawy. Problem przedawnienia w sprawach *private enforcement* został przedstawiony na tle postępowań z odwołań od decyzji Prezesa UOKiK. Wiele z nich, np. sprawa opłaty interchange, nie zostały prawomocnie rozpoznane do dnia dzisiejszego⁸. Ostatnim panelistą był Jakub Kur odpowiedzialny za technologie śledcze w kancelarii Bird & Bird. Prelegent opowiedział o doświadczeniach w pozyskiwaniu dowodów w ramach procesów *discovery* oraz możliwościach wykorzystania sztucznej inteligencji do gromadzenia i selekcjonowania dowodów na potrzeby postępowań z zakresu *private enforcement*.

Zamykający konferencję panel dyskusyjny, w którym uczestniczyli prof. Miguel Sousa Ferro, dr Jan Szczodrowski, prof. Jurgita Malinauskaite mec. Candela Sotés oraz adw. Szymon Gołębiowski, moderował Adam Jasser. Dyskusję zdominował temat przedawnienia oraz rzeczywistej realizacji prawa dostępu do sądu dla podmiotów poszkodowanych antykonkurencyjnymi praktykami. W dyskusji podniesiony został temat trudności, z jakimi muszą się mierzyć konsumenci chcący ubiegać się o odszkodowania z tytułu praktyk antykonkurencyjnych. Uczestnicy panelu odnieśli się także do pomysłu ewentualnej reformy unijnego wymiaru sprawiedliwości, której elementem miałyby być przekierowanie spraw pytań prejudycjalnych dotyczących *private enforcement* do odrębnego sądu UE.

Wydarzenie zamknął José Rivas, który podsumował wystąpienie każdego z uczestników konferencji.

Szymon Gołębiowski

Senior Associate, Bird & Bird Szepietowski i Wspólnicy sp.k.

Absolwent WPAiE UW (2012) oraz studiów LL.M. z zakresu prawa i ekonomii konkurencji na Brussels School of Competition w Brukseli (2022)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3713-0368>

Marcin Alberski

Senior Associate, Bird & Bird Szepietowski i Wspólnicy sp.k.

Absolwent WPiA UW (2014) oraz studiów podyplomowych z zakresu ekonomii w prawie konkurencji na uniwersytecie King's College w Londynie (2016)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3293-7936>

⁸ Pierwszy wyr. SA w Warszawie został wydany 22.04.2010 r. (VI ACa 607/09). Na mocy tego wyr. wcześniejszy wyr. SOKiK (z 12.12.2008 r. XVII AmA 109/07) został uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji. Kolejny wyr. SA w Warszawie zapadł 6.10.2015 r. (VI ACa 1150/14), w którym sąd ten zmienił wyr. SOKiK z 21.11.2013 r. XVII AmA 114/10 (wydany na skutek ponownego rozpoznania sprawy). Na skutek złożenia skarg kasacyjnych od tego wyr. Sąd Najwyższy, wyr. III SK 38/16 z 25.10.2017 r., przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, który – wyr. z 23.11.2020 r. VII AGa 1357/18 – przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez SOKiK (sprawa toczy się pod sygnaturą XVII AmA 57/21).